

utóbbi közé tartozik a fűrészpor, karajdeszka, karajléc és selejtes deszka.

Egy fűrészkeret 24 óra alatt 45—50, legjobb esetben 60 darab 16 láb hosszú ramaszt képes fölvágni.

A viharvágta területek fölujtása kedvéért csemetekerteket telepítettek, melyeket a vetényült erdőrészekből 2—3 éves jegenyefenyő és lúzcsemetékkal ültettek be.

Illés Nándor.

Az áterdőlés.

Fájdalommal kell tapasztalnunk azt, hogy az áterdőlés ott is, a hol akadály nem áll útjában, vagy éppen nem, vagy csak csekély részben és akkor is tévesen, kellő óvatosság és czélszerűség nélkül eszközöltetik.

Igaz ugyan, hogy az áterdőlés kivitele nem oly könnyű, mint első tekintetre lenni látszik, de éppen ez oknál fogva szükséges, hogy ezen kérdéssel foglalkozunk.

Legyen szabad nekem is, ezen szerintem igen fontos, kedvező termőhelyi viszonyok és megfelelő faárak mellett jövedelmet fokozó eljáráshoz, csekély nézeteimet, sőt észleleteimet és tapasztalataimat közölni.

Az áterdőlés miképeni eszközlésére, kiterjedésére és eredményére épen úgy, mint mindig az erdőgazdaságban a termőhelyi és egyéb viszonyok határozott befolyással bírnak; természetes tehát, hogy az illető állabokban az áterdőlés idejét és módját a viszonyokhoz kell alkalmaznunk, mert ezek kellő tekintetbevétel nélkül az áterdőlés, nem csak hogy az általa elérni óhajtott hasznot nem hozza, de az erdő megsérülését és némely esetekben megkárosítását vonná maga után.

Az áterdőlés célja :

1-ör. Az erdei jövedelem emelése; de hogy az áterdőlés mint köztes használat jövedelmező legyen, szükséges, hogy az állabok azon korában eszközöltessék, a midőn a nyerendő faanyag a használat és értékesítés tekintetéből elegendő beccsel bír, ennél fogva ezen körülménytől függ amaz idő, a melyben az illető állabokban az áterdőlés megkezdendő.

Lehetnek ugyan helyi viszonyok, a midőn az áterdölést akkor sem szabad elmulasztanunk, ha az első áterdőlés nem csak hasznot nem hajtana, sőt talán kiadást okozna, vagy legalább oly csekély jövedelmet nyújtana, hogy az áterdölési költséget a jövedelem nem fődözné, ezen eset akkor szokott beállani, midőn vegyes állaboknál az egyik, tudniillik az értékesebb fanemnek előnyt adni, a csekélyebb értékű fát pedig lehetőleg megszorítani óhajtjuk.

2-or. A fatermés emelése, mely a czélszerűen és kellő figyelemmel eszközölt áterdőlésnél önként bekövetkezik, mert az elnyomott, görbe és megsérült, tehát beteges fák kiszedetvén, természetes, hogy a visszamaradt uralkodó fák, az állabok zárlatának kellő megtartása mellett is nagyobb tért, és így több táplálékot nyernek, nem lévén kénytelenítve az elnyomott fának, a melyekkel még egy ideig folytonos küzdelemben együtt élnek, a talaj táperejének egy részét átengedni.

3-or. A fa értékének emelése, hogy a továbbra megtartott fákat növedékben elősegítvén, azok ha nem is hozsnövésben, de mindenesetre átmérőben nyernek, és így a vágatási idő bekövetkeztével vastagabb, és értékesebb fát adnak, mint akkor, ha az áterdőlés elhanyagoltatott volna.

Az áterdőlés folytán emelkedik a fa értéke az által is, mert annak alkalmával a nem vegyes állabokban az elnyomott, sőt az első áterdőlésnél az uralkodó fákból is a megsérült és görbe növésű fák; a vegyes állabokban pedig az értéktelenebb

fanemek a körülményekhez képest kiszedetvén, a becsebb fának előny adatik, minnek természetes következménye, hogy az értékesebb fák rovására a csekélyebb értékű fák nem gyarapodhatnak.

Főszabályul tekintendő az áterdőlésnél, hogy azt az állabok zárlatának megrontása nélkül vigyük véghez.

Az áterdőlés szabályaira határozó befolyással bírnak a termőhelyi és egyéb erdőgazdászati viszonyok, nevezetesen pedig :

1-ör. Az üzemrendszer ;

az áterdőlés szabály szerint inkább csak szálerdőbe gondolható, mert a közép- és sarjerdőüzemnél kisebb fontossággal bír, kivéve a berki lágy sarjerdőket, a melyekben az a legjobb eredményhez vezet, végtére pedig a sarjerdőüzemnél rövidebb forda mellett nem csak hogy csekélyebb eredményt biztosít, de kedvezőbb viszonyokat ide nem értve, épen fölösleges, sőt czélszerűtlen is lehet ;

2-or, a forda tartam ;

hogy az áterdőlést a hosszabb fordánál kétszer, háromszor, sőt kivételesen kedvező termőhelyi viszonyok mellett négyszer is lehet ismételni, s hogy az első áterdőlésnél kisebb értékű faválasztékokat, míg ellenben az utolsónál tehát 15 vagy 20 évvel a letarolás előtt, a legnagyobb értékű faválasztékokat is nyerjük, mint például a jegenye, lúcz, sőt erdei fenyő állabokban is, a midőn az első áterdőléskor legfennebb ostornyelet, szőlő és komló karót, második alkalomnál létra- és evezőrudakat, későbbinél már szaru, sőt talpfákat is nyerhetünk, azt mindannyian tudjuk, a miből következik, hogy minél hosszabb a forda, annál nagyobb az áterdőlési köztes használat értéke ;

3-or, határozó befolyással bír az áterdölésekre az ifjúsítási mód, mely az állabok letarolása alkalmával, vagy köz-

vetlen utána alkalmaztatott; hiszen senki sem fogja kétségbe vonhatni, hogy a természetes, és vetővágások általi ifjúsítás (mely a legbiztosabb és a legolcsóbb is) mellett sokkal nagyobb áterdölési jövedelemre számíthatunk, mintha a vágások tarvágásonkint használtatván, a midőn a zárlat legalább helyenkint nem szokott lenni, oly tökéletes, mint vetővágásoknál, a mi a tarvágásoknál nagyon gyakran történik, a midőn a zárlat foltonkint mesterséges értékek esetére is hiányos.

Tudjuk, hogy némely szaktársaink kedvencz eszméje szerint csemeték által ültetett állabokba, az áterdölés jövedelme sokkal csekélyebb, ez pedig onnan van, mert bármily ügyességgel és szerencsével ültessünk mi erdőt, mindég azt fogjuk tapasztalni, hogy az erdő nem kert, nem park, és hogy legjobban cselekszünk akkor, hogy ha a természetnek lehetőleg segítségére lenni iparkodunk, mert kényszeríteni, csak nagy szorgalommal, nagy költséggel és szerencsével lehet; szerencsével mondom azért, mert a legjobban eszközlött ültetéseket egy száraz nyár és késői fagyok minden szorgalmunk és ügyességünk mellett tönkre teheti, mely oknál fogva a vetővágások általi ifjúsítást ott, a hol azt a termőhelyi viszonyok lehetővé teszik a legcélszerűbbnek ismerjük;

4-er, az áterdölésre befolyással birnak az uralkodó fanemek. Más eljárást kell követnünk a jegenyefenyő állabokban a melyek árnykedvelők lévén zártabb állást és üdébb talajt igényelnek, mást a lúczfenyőállaboknál és megint mást az erdei és fekete fenyőnél, mint oly fanemeknél, a melyek szabadabb állást tőrnek, de a lúczfenyőnél ismét másképen kell eljárunk mint erdei fenyőnél, mert a lúczfenyő csekély gyökérzete mellett szél- és viharveszélynek kitéve lévén, a legnagyobb figyelmet kell fordítanunk arra, hogy az uralkodó fanemek zárlatának épségbeni fentartása mellett még az elnyomott fáknak egy részét is meghagyjuk, hogy ha főképen meredek lejtőkön vagy szélnek

kitett hegyoldalon a kártékony szelektől tartani okunk lehet; míg ellenben az erdei fenyőnél, mely rendszeren előhegyek lakója, bátrabban mozoghatunk, mert erősebb gyökérzeténél fogva a viharokkal inkább daczolhat, sőt szerintem szükséges is az erdei fenyőt, ha a fiatalosok sűrűk igen korán áterdőlni, mert szerfelett sűrű zárlatba nevelt fiatalabb erdei fenyők, főképen termékenyebb talajon aránylag nagyobb hozsnövést és csekély átmérőt nyervén, igen hajlékonyak és hónyomás által könnyen szenvednek.

A tölgyeknél ismét bátrabban mozoghatunk, mert a fiatalos tölgyeknél a többi feltételek kellő figyelembe vételével csak arra kell ügyelnünk, hogy az állóknak kevésbé zárt állást adván a talaj üdeségét az áterdőlés által meg ne rontsuk.

A lágy lombfaerdők (berki erdők, Au-Wälder) áterdőlésénél a legszabadabban mozoghatunk, mert ezeknél gyors növéjük mellett a csekély hibák is igen hamar helyreüthetők, ez erdők áterdőlése sokkal nagyobb jövedelmet képes hozni, mint másnemű állaboké, mert a kosár- és sövény vessző, karó, lécz és tűzifa, a melyek áterdőlés esetére értékesíthetők, az erdőjövedelmet nem csak emelni, de megkettőztetni, sőt hosszabb forda mellett háromszorozni is képesek.

Sajnálattal kell tapasztalnunk, hogy a berki erdőkre némely vidéken igen csekély figyelem fordítatik, az illető kezelők azt tartván szem előtt, hogy a lágy lombfaerdők nem igényelnek szorgalmat, művelést és okszerű erdőgazdászatot.

Albrecht főherczeg ő fenségének laki uradalmához tartozó berki erdők ápolása és ertése mintául szolgálhat mindazoknak, a kik a berki erdők körüli szorgalmas eljárást feleslegesnek tartják;

5-ör, az áterdőlésre befolyással bír az állabok fekvése is, mert nem szabad figyelem nélkül hagyni, főképen a lúczfenyő és bükkös állaboknál, hogy a védettebb helyeken az áterdőlésnek

mi sem áll útjában, míg ellenben a kártevő szeleknek kitett hegyoldalokon, hegyormokon, nagyobb figyelemmel kell eljárni, és szükség esetén az elnyomott, tehát kivágandó fák egy részének meghagyása által a lehető veszélyt elhárítani; sőt lehetnek oly állabok is, melyekben fekvésüknél fogva az áterdőlés meg sem engedhető, pl. lúczfenyőknél meredek és veszélyes szeleknek kitett lejtőkön.

A bükk- és jegenyefenyőállabokban, ámbár ezek rendszeren az üdébb éjszaki, éjszak-keleti, és éjszak-nyugoti oldalokat keresik fel, ha azok meredek lejtőkön napbehatásnak jobban ki vannak téve, az áterdőlésnél csinnyábban szükséges eljárni;

6-or, az áterdőlésre befolyással bír a vegyes állabokban, megtartani óhajtott elegy-arány és ezzel együtt a fanemeknek egymás közt levő értékkülönbsége.

Hogy a vegyes állabokban főképen tülevelű és lombfavegyüeknél másképen kell eljárunk mint tiszta állabokban, az kétséget sem szenvedhet, mely oknál fogva az első, tehát a fiatalabb korosztályok áterdőlésénél nem csak az elnyomott és e miatt kivágandó fákat, de kellő óvatosság mellett a csekélyebb értékű fanemek uralkodóinak is egyrészét kivághathatjuk, míg ellenben a zárlat kellő megtartása céljából a kisebb mértékbe elnyomott értékesebb fanemeket meghagyjuk, mely eljárás főképen árnyigénylő fanemeknél annál biztosabban vezet a legjobb eredményhez, mert ez által az állabok vegyületének czélszerű arányát elérni képesek leszünk, míg másfelől a világgosságot inkább igénylő fanemeknél is ezen eljárás által azt érjük el, hogy a letarolás alkalmával értékesebb fanemeink nagyobb mértékben fordulván elő, aránylag sokkal nagyobb jövedelmet nyerünk, mintha ez eljárást mellőztük volna.

7-er. Az áterdölésekre befolyással bír a talaj termőképessége, mert a televénydus és mély rétegű talajnál másképen, míg ismét a televényszegény, sekély, száraz, köves, sovány

talajnál szinte másképen kell eljárunk, holott az igen termékeny talajnál már legszabadabban mozoghatunk.

Nem szabad szem előtt téveszteniünk, hogy a televénydus talajnál a lúczfenyő és bükk még csekélyebben hat gyökerzetével a földbe, és hogy ezen talajon a legcsekélyebb hézag- vagy zárlattörés, melyet a figyelmetlen eljárás mellett könnyen okozhatni, vészthozó lehet, főképen a veszélyes szeleknek kitett fekvés mellett.

Megemlítjük még, hogy a közép- és sarjerdőnél az áterdőlés inkább csak az előforduló cserjékre és elhalt egyes sarjakra terjed ki, s hogy ez utóbbiak eltávolítására a fejszét nem tanácsos használni, mert a munkás a száraz hajtás levágásakor könnyen megsérti az eleven sarjakat is, s hogy ennél fogva legalkalmasabb az elszáradtak eltávolítására a kis kézfűrész vagy azok letörése.

Láng Gábor.

Magyarország kincstári erdőgazdaságának képviseltetése a bécsi világ-kiállításon.

A kiállítási tárgyak bejelentése folyó hóban még lehetséges lévén, erdőbirtokosaink tájékoztatásának kedvéért sietünk itt egy főkivonatot közölni azon kiállítási tárgyokról, melyeket a kir. kincst. illetőleg a m. k. pénzügyministerium magyarországi kincstári erdőgazdasága részéről a bécsi világ-kiállításon bemutatni szándékozik.

Miként említők, itt csak kivonatot adunk, s ezt is legfőképen azon célból, hogy erdőbirtokosaink azt gondosan átnézvén, némileg részletesebb megjelöléssel vehessenek tudomást azon tárgyokról, melyek az erdőgazdaság részéről kiállithatók.

Netaláni félreérthetés elkerülése végett szükségesnek tartjuk még megjegyezni, hogy az alább közölt tárgyak méretei,